

Kanker voor beginners

Jeroen van Merwijk
Kanker voor beginners

*Een handleiding kanker volgens
de methode Van Merwijk*

2020

THOMAS RAP

AMSTERDAM

Copyright © 2020 Jeroen van Merwijk
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Foto auteur Merlijn Doomernik
Vormgeving binnenwerk CeevanWee, Amsterdam
Druk Wilco, Amersfoort
Bindwerk Abbringh, Groningen
ISBN 978 94 004 0740 4
NUR 321

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Jeannette

Begin

Na een optreden in De Kleine Komedie (ik ben cabarettier – niet iets om trots op te zijn, maar ook niet iets om je al te zeer voor te generen) voelde ik in mijn buik iets hards wat ik nog niet eerder had gevoeld.

Ik belde de dokter. Dat doe ik echt nooit, dus ik voelde blijkbaar aan mijn water dat er iets niet helemaal klopte.

Lang verhaal kort, zou mijn lieve vriend Peter zeggen (ook zoiets, als je kanker hebt word je ineens een stuk kleffer, maar daarover later), nog geen twee weken daarna lag ik ergens in een obscuur kamertje voor een echografie. Weer drie dagen later luidde de voorlopige diagnose kanker en weer een dag of tien verder was ik opgegeven door de oncoloog.

Maar ik loop wellicht een beetje te hard van stapel.

Laten we teruggaan naar het moment in De Kleine Komedie.

1 – In De Kleine Komedie

Ik sta in de foyer van theater De Kleine Komedie in Amsterdam.

Zojuist heb ik mijn oudejaarsavondvoorstelling gespeeld, met de achteraf wat omineuze titel *Was volgend jaar maar vast voorbij*. De zaal was met ruim driehonderd bezoekers voor mijn doen goed bezet, de voorstelling is uitstekend verlopen en dat zeg ik niet gauw. Er zijn veel vrienden en kennissen en de stemming is, zoals meestal na een geslaagd optreden, een beetje uitgelaten.

Ik voel me uitstekend, wel wat moe, maar dat is niet zo gek. Ik heb in veertien dagen dertien keer opgetreden en ik ben met mijn vierenzestig jaar natuurlijk niet meer de jongste. Ik krijg van alle kanten drankjes aangeboden, maar die sla ik af – de laatste tijd smaakt de drank me niet meer zo goed en dat terwijl ik altijd enorm van met name sterkedrank heb kunnen genieten. Niet om er nou meteen dronken van te worden (al is dat natuurlijk mooi meegenomen; ik zou zeggen: vraag niet hoe het kan, maar profiteer ervan), het gaat me eigenlijk meer om de smaak. Nu we het er toch over hebben: jenever geniet mijn grote voorkeur, misschien

omdat ik naast cabaretier ook beeldend kunstenaar ben. Schilder, om precies te zijn. En bij schilderen hoort je never drinken, dat weet een kind.

Anyway.

Op mijn zegetocht door de foyer word ik op mijn schouder getikt en omhelsd door Wouter, die me, hartelijk als altijd, aan zijn borst drukt en ik voel een lichte pijn onder mijn borstbeen. Ik besteed er verder geen aandacht aan, maar 's avonds in bed merk ik dat ik niet goed op mijn rechterzij kan liggen. Er zit iets hards onder mijn borstbeen dat ik daar nooit eerder heb gevoeld en ik besluit de volgende dag de dokter te bellen.

Tot mijn eigen verbazing en zeer tegen mijn gewoonte in (ik ben zo iemand die op lichamelijk gebied het liefst alles een beetje op zijn beloop laat en niet te snel ingrijpt) bel ik de volgende dag inderdaad de dokter. De assistente zegt dat hij twee weken op vakantie is, maar ik kan een afspraak maken over drie weken. Dat komt me eigenlijk best goed uit – op die manier kan ik de tournee afmaken en daarna zien we wel weer verder.

Ik maak mijn tournee af en hoewel ik nog steeds die harde plek onder mijn borstbeen voel en er ook pijn van heb en er af en toe slecht van slaap, maak ik me totaal geen zorgen over mijn lichamelijk welzijn. Ik maak me eigenlijk meer zorgen over de toekomst: de theaterzalen zijn de afgelopen jaren op veel plekken meer leeg dan vol en ik vraag me af of er in de cabaretwereld nog wel een plaatsje voor me is. En als dat niet zo is: waar moet ik dan van leven? Ik kan wel van alles: schilderen, schrijven, tekenen, liedjes maken en televisieprogramma's bedenken, maar alles wat ik de afgelopen tijd heb

bedacht en aan de omroepen heb voorgesteld, is op hoongelach onthaald, voor zover er überhaupt op is gereageerd. Ik realiseer me dat ik op mijn retour ben en hoewel dat bij het leven van een artiest hoort, is het toch geen prettige constatering. Als het zo doorgaat, kan ik de hypotheek van het huis in Utrecht binnenkort niet meer betalen. Dan moeten we gaan verhuizen naar Frankrijk, waar ik een optrekje heb dat weliswaar in bedenkelijke staat verkeert, maar wel is afbetaald. Waarvan we dan moeten leven is volstrekt onduidelijk. Het leven lacht me, kortom, eventjes niet echt toe, al realiseer ik me dat er miljoenen mensen zijn die het een stuk beroerder hebben dan ik en dat ik blij mag zijn dat ik gezond ben.

2 – Bij de dokter

Drie weken later rijden mijn vrouw en ik in onze rode Berlingo-bestelwagen op de A2. Ik zeg wel heel stoer ‘rijden mijn vrouw en ik’, maar het is natuurlijk mijn vrouw die rijdt. Zoals alle echte dichters ben ik namelijk niet in staat zelf auto te rijden. Ik sta dan wel op een podium te vertellen wat er allemaal niet deugt aan alles en iedereen, maar zoiets betrekkelijk eenvoudig als het besturen van een auto is voor mij te hoog gegrepen.

We zijn vanuit Utrecht op weg naar Amsterdam, naar mijn huisarts. Ik heb een geweldige fijne dokter, die mijn vrouw een keer onverwacht voor mij op de kop heeft getikt toen ik iets mankeerde aan mijn linkerhand. Hij is de vaste dokter van het Concertgebouworkest en was via via bereid om me te helpen voor een operatie. Ik had al een dokter in Utrecht, maar deze man was precies het soort dokter dat ik me altijd al had gewenst: een wat intellectuele man van mijn leeftijd in een blauw pak, die een soort voorname rust en vertrouwen uitstraalt. Gelukkig had hij nog een plekje voor me vrij in zijn praktijk en sindsdien is hij dus mijn huisarts. Ik mankeer ondanks die operatie overigens nog altijd van alles aan mijn linkerhand, waardoor mijn gitaarspel steeds be-

roerder wordt. En dat terwijl het volgens veel kenners al uiterst beroerd was – daar heb ik blijkbaar geen defecte linkerhand voor nodig...

Ik had het bezoek aan de dokter overigens bijna afgezegd. Zoals dat gaat nam de pijn aan de plek bij mijn borstbeen steeds meer af naarmate de afspraak dichterbij kwam en ik vond het overdreven om de dokter met zoiets onbeduidends lastig te vallen. Mijn vrouw – ze heet Jeannette Louise en ze ziet eruit zoals dat hoort bij zo'n naam – stond er echter op dat ik toch zou gaan en nu is het dus zover.

In de wachtkamer is het stil. Er hangt kunst aan de muur en er liggen boeken over schilderkunst. Er komt een zekere rust over me en ik maak me nog altijd niet de minste zorgen. Ik heb mijzelf de afgelopen weken zonder enige kennis van zaken wijsgemaakt dat ik iets aan mijn maag mankeer. En dat dat waarschijnlijk eenvoudig met wat medicijnen of eventueel een dieet verholpen kan worden.

Wat later lig ik in de behandelkamer met ontbloot bovenlijf op een koud bed zonder deken en begint de dokter aan mijn buik te voelen, aanvankelijk voorzichtig, maar daarna steeds steviger. Ik voel een pijn, maar geef geen krimp, totdat hij mijn buik diep indrukt en loslaat en ik wel degelijk in elkaar krimp en een kreet slaak van pijn.

Hij zegt met een ernstig gezicht dat ik me weer kan aankleden en dat er direct een afspraak gemaakt moet worden voor een echo, het liefst de volgende dag al. Het merkwaardige is dat ik niet van die mededeling schrik, maar deze voor kennisgeving aanneem. En wat mij ach-

teraf nog altijd verbaast, is dat ik gewoon zonder iets te vragen doe wat hij zegt, dat ik niet eens informeer naar wat er volgens hem aan de hand is. Dit zal de komende maanden een terugkerend patroon in mijn gedrag worden.

Vanaf dat moment gaat het snel.

Het is een paar dagen later en ik lig opnieuw op een koud bed zonder deken, dit keer in een echografische kliniek ergens in Amsterdam. De dienstdoende arts en ik hebben zojuist geprobeerd om het handschrift van de dokter te ontcijferen en zijn tot de gezamenlijke conclusie gekomen dat ik hier lig voor een echografie van mijn lever. En dus niet van mijn maag.

De echo wordt gemaakt en de vrijdag daarop zal mijn dokter mij bellen voor de uitslag.

3 – De uitslag

Inmiddels logeer ik bij mijn moeder. We zijn van plan ons huis in Utrecht in de verkoop te gooien en mijn vrouw wil het dan eerst wel een beetje toonbaar maken, teneinde de prijs tot astronomische hoogten op te kunnen drijven. Ze heeft ergens een box gehuurd om alle in haar ogen overbodige en een gunstige verkoop in de weg staande spullen op te kunnen bergen. Ze loopt dan ook de hele dag met huisraad te sjouwen en van alles te verplaatsen. Omdat ik van dat soort dingen erg zenuwachtig word en de neiging heb om in de weg te gaan lopen, heeft mijn moeder voorgesteld dat ik een paar dagen bij haar kom bivakkeren.

Mijn moeder en ik kunnen het goed met elkaar vinden. Nu is het niet moeilijk om het met mijn moeder te kunnen vinden; ik denk dat zelfs Dzjengis Khan en Ivan de Verschrikkelijke het met mijn moeder hadden kunnen vinden. Ik heb in al die jaren dat ik haar ken nooit ook maar één slechte eigenschap in haar kunnen ontdekken.

In de dagen voordat de dokter mij gaat bellen over de uitslag van het röntgenonderzoek, wandel ik veel in de bosachtige omgeving van mijn moeders huis. Ik denk

daarbij uiteraard ook na over mijn ziekte. En natuurlijk is kanker een van de mogelijkheden die ik overweeg. Het komt in de familie voor – mijn zusje heeft kanker gehad –, ik heb de kankergerechtigde leeftijd al een poosje bereikt en het zou een logische ‘kers op de taart’ zijn van mijn ietwat moeizame aardse bestaan.

Ik probeer me voor te stellen hoe het is als ik inderdaad kanker zou blijken te hebben. Ik houd mezelf voor dat het me niet zo heel veel zou uitmaken. Ik heb mijn leven voor het belangrijkste deel natuurlijk ook wel gehad. Een dikke twintig theaterprogramma’s gemaakt, honderden liedjes geschreven en een paar duizend andere teksten, ik weet niet hoeveel schilderijen en tekeningen gemaakt, van alles verzonnen voor radio en tv – het is ook een keertje mooi geweest. En eerlijk gezegd heb ik er ook wel een beetje genoeg van om het hele land rond te trekken in een amechtige en inmiddels wellicht ook wat zielige poging om een zaal met mensen te vermaken.

Zo gaat een aantal dagen mijmerend voorbij, totdat de vrijdag aanbreekt waarop ik door de dokter zal worden gebeld. Hoewel ik er tegenover de buitenwereld luchtig over doe, ben ik stiekem toch wel benieuwd naar de uitslag. Tegen het eind van de middag gaat de telefoon. De dokter vertelt me dat er op de röntgenfoto een vergrote lever te zien is, die ook nog eens allerlei ongewone en grote uitstulpingen vertoont. De rest van mijn ingewanden is zo te zien in puike staat en hij stelt voor dat mijn vrouw en ik de maandag daarop bij hem langskomen voor een gesprek.

Op dat moment realiseer ik me dat er inderdaad iets

ernstigs aan de hand is. Meer nog dan de uitslag heeft mij de serieuze toon getroffen waarop hij de mededeling heeft gedaan en ik weet eigenlijk al dat het goed mis is. Een vergrote lever met allerlei ongebruikelijke uitstulpingen kan eigenlijk maar op één ding duiden: leverkanker. En hoewel ik geen kankerexpert ben, heb ik over leverkanker tot nu toe alleen maar slechte dingen gehoord.

Ik vertel mijn vrouw en mijn moeder wat de dokter heeft gezegd en wat mijn vermoedens zijn. Het is de eerste keer dat het woord kanker valt en we zijn er alle drie even stil van. Wie mijn moeder en mijn vrouw en mijzelf kent, weet dat zo'n stilte nooit lang kan duren en al snel vertellen we tegen elkaar dat er nog niets helemaal zeker is en dat we moeten afwachten wat de dokter gaat zeggen en al die dingen die mensen tegen elkaar zeggen als ze vermoeden dat er iets ernstigs aan de hand is.